

Nr 3 1992

OM BEKÄNNELSE

Erik Petrén

Det var en gång en skolminister som skickade ut ett frågeformulär till landets alla folkskollärare om hur skolbarnen stavade. När han fått in alla svaren och ställt samman dem, skickade han ut en ny skrivelse till alla lärare. I den stod det att det som dittills hade varit de vanligaste stavfelen hädanefter skulle vara rätt.

Då var det en pigg föräldraförening som skrev till ministern och undrade om han inte kunde göra likadant med matematiken. Men det kunde han ju inte.

Frågan vad som kan ändras och vad som inte kan ändras går som en röd tråd genom kyrkans hela historia. Tron är en gång för alla "anförtrodd åt heliga" (Jud 3). Aposteln för vidare det han själv har tagit emot: att Kristus dog för våra synder efter skrifterna, att han blev begravd, att han uppstod på tredje dagen efter skrifterna (1 Kor 15:3-4). Detta kan inte ändras.

Samtidigt skall Ordet om Jesus Kristus ut till alla folk och kläs i ord som människor kan förstå. Kristen förkunnelse är ständigt översättningsarbete. Så har det varit från första början. Av allt det som Jesus sade har vi bara några enstaka ord på det språk som han själv talade. Allt det andra har vi i översättning. Vi har fyra evangelier som är skrivna för delvis olika läsare - Matteus t.ex. för judar som kände skrifterna, Lukas för grekerna utan den bakgrunden - och därför är olika. Paulus talade inte riktigt på samma sätt i Jerusalem och i Aten.

Koranen kan i princip inte översättas, den skall läsas på arabiska. Men Bibeln översätts ständigt till nya språk. När språken förändras måste översättningarna ses över. När människors levnadsvillkor och tankesätt förändras, måste förkunnelsen finna ny ord.

Sak samma med kyrkans organisation. När stationssamhället växte upp en halv- mil från den gamla kyrkbyn, var frikyrkofolket ofta de första att bygga kapell och bjuda gudstjänst. Sedan har kyrkan lärt sig och i städernas nya för- orter finns det nu både kyrkor och präster.

Var finns i alla dessa förändringar det som kan ändras? Och vad är det som vi har lärt oss att älska och känna oss trygga med som till sist ändå är utanverk, kläderna på Kristi kropp, inte kroppen själv? Och hur skall vi vittna om Kristus så att även de som inte känner skrifterna kan ana den korsfästes herrlighet?

Det är de frågor vi i nio snart tio år har hållit på med i kyrkans s.k. bekännelsearbete.

En sak tycker jag har blivit klar. Så länge en människa räknar med att Gud i Jesus Kristus har gett oss någonting en gång för alla, någonting som inte kan ändras, så länge kan vi talas vid. Då kan vi tala om vad som hör till det bestående och vad som är föränderligt. Vi kan på en del punkter ha kommit fram till olika svar, men vi utgår från samma fråga. Och då kan vi som sagt talas vid.

Problemet är att så många människor, även bland dem som är aktiva och kanske har ansvar i kyrkan, inte kan tänka sig något som inte kan ändras. Att Gud skulle ha uppenbarat sig en gång för alla och att hela den kristna tron och hela kyrkans uppdrag genom alla tider utgår från den uppenbarelsen är för dem fullkomligt obegripligt. Tvärtom är det för dem självklart att "Gud" egentligen bara finns i människors upplevelser. Tron på en Gud är bara en bild av människors behov och längtan. En Gud som har skapat människorna tror det inte på, tvärtom utgår de från att människor själva skapade sig det de kallar "Gud".

Ännu när Kyrklig Samling bildades för lite mer än 30 år sedan var det frågan om att på viktiga punkter försvara den rätta kristna tron. Många, kanske flertalet av dem som på 1958 års kyrkomöte röstade för ämbetsreformen ville vara och trodde att de var trogna mot den bibliska uppenbarelsen. Vi visste att ämbetsfrågan bara var toppen på ett isberg, under den låg både frågan hur vi läser Bibeln

som Guds Ord och synen på kyrka och ämbete som Guds nådegåvor. Biskop Anders Nygren sade på sitt teologiska språk att kyrkan genom beslutet växlat in "på ett för henne hittills främmande spår i riktning mot gnosticisms och 'svärmarnas' åskådning". Hur rätt han hade visar sig nu när nästa generation har kommit ytterligare ett långt stycke på det spåret. Nu handlar det inte om förnekelse av centrala kristna trossatser. Nu är det inte frågan om bristfällig, uttunnad eller kättersk kristendom. Nu väller en annan religion över oss. med den tydliga ambitionen att ta över hela kyrkan.

Även på 1960- och 1970-talen fanns det kyrkligt aktiva som inte frågade efter om de stod på kyrkans gamla trosgrund eller ej. De hade i skolan insupit den liberala kristendomstolkningen med dess tonvikt på det mänskliga i kyrkan, i Bibeln och i "Jesusgestalten" själv. De var inte emot tron. De struntade i den; "det där får teologerna hålla på med, nu bestämmer vi så här". De såg kyrkan som en del av samhället och i samhället förhandlar man fram kompromisser mellan olika intressen och åsikter, varefter alla sluter upp kring det man kommit överens om.

Under 1980-talet har de okristna tänkesätten blivit mer aktiva. Ofta gömmer de sig i praktiska handlings- program som i sig är riktiga och nyttiga.

Ta miljöfrågorna. Visst måste vi lära oss och vänja oss att bättre respektera och skydda den natur som vi är både en del av och beroende av för vår överlevnad på jorden. Kristen tro säger inte emot det. Tvärtom säger den att hela skapelsen är Guds verk och att vi människor upplever marken, luften, vatten som heligt och därför okränkbara, som människor gjorde förr i världen, då tar man upp gammal hednisk, förkristen religion. Kristen tro säger - liksom judendom och islam - att det skapade är skilt från skaparen. Gud skapade världen ur intet, därför att han själv ville det, som en akt av kärlek. Skaparen ensam är helig och får tillbedjas, aldrig skapelsen. Naturreligionerna känner ingen skapelseakt utan ser världen som ett direkt utflöde av de gudomliga. Gud och skapelsen flyter samman och så blir naturen "helig". Det var våra förfäders tro innan kristendomen kom till landet och när kristendomen försvagas dyker den upp igen.

Som alltid är tankarna om den onde avslöjande. Varifrån det onda ytterst kommer vet ingen. Det hör till den Andliga världens för oss dolda hemligheter. Vad vi vet är att det onda kom in i världen genom människan. Enligt kristen tro bär var och en av oss - bredvid alla Guds goda gåvor - ett ont arv inom sig och vi måste få hjälp utifrån för att bekämpa och besegrade det; den hjälpen ger Gud på olika sätt, definitivt genom att sända sin son Jesus Kristus.

De nya religionerna har alla en tendens att förlägga det onda någon annan stans än inom var och en av oss. Somliga skjuter på kapitalismen och särskilt de multinationella storföretagens "profit- begär". De radikala feministerna, som har en särskild, numera även i vårt land livlig verksam teologisk avdelning, förklarar allt ont med "patriarkatets" maktstrukturer. Visst, säger de, behöver män bekänna synder och få dem förlåtna, kvinnors frigörelser däremot består i att de kastar av beroendet av männen och inser att de i verkligheten är goda. "Frälsning" betyder för dem att uppnå ett "jämfäst" förhållande med människor och med Gud.

De nya religionerna erbjuder människorna en väg att finna Gud genom att gå in i sitt eget inre. Går man tillräckligt djupt in där utplånas gränsen mellan människa och Gud, säger de. Men "vår herre Jesus, som blev utlämnad för våra överträdelsers skull och uppväckt för vår rättfärdiggörelses skull" hittar ingen aldrig så from människa bara genom att gå in i sig själv. Honom finner vi i Ordet som kommer till oss utifrån. De nya religioner lyfter fram människors privata, mer eller mindre religiösa upplevelse och vänder ryggen åt de medel för Guds nåd som kyrkan erbjuder. Nådemedelskristendom trängs ut av upplevelsereligion.

Kristen tro har i vår tid inga yttre maktmedel till sitt försvar. När främmande religioner tränger in i kyrkan kan vi inte ropa på polis eller på statliga skyddslagar. Vi måste själva veta inte bara på vem vi tror utan också vad vi tror. Det räcker inte att känna på sig att något är främmande och annorlunda. Vi måste lära oss känna igen läroarna och sätta rätta namn på dem. Det är och förblir läroämbetets uppgift, men som det är idag måste många fler be om gåvan att skilja andarna. Det betyder inte att alla ska predika och undervisa, bara att en kristen förväntas bekänna sin tro i ord och gärningar som människor kan förstå. Gamla bekännelser kan vara till hjälp. Men även de behöver ofta översättas, för att vilsna människor skall få en chans att lära känna Guds kärlek i Jesus Kristus.